

Meddelande om bedrägeriindikatorer för ERUF, ESF och Sammanhållningsfonden

Detta är ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar. Det bygger på tillämplig gemenskapslagstiftning och innehåller teknisk information avsedd för myndigheter, jurister, stödmottagare och möjliga stödmottagare samt andra organ som är medverkar i övervakning, kontroll eller genomförande av sammanhållningspolitiken om hur EU:s regler på detta område ska tolkas och tillämpas. Syftet är att tillhandahålla förklaringar och tolkningar från kommissionens avdelningar för att underlätta genomförandet av de operativa programmen och att uppmuntra god praxis. Denna vägledning påverkar dock inte tolkningen av nationell lagstiftning, EG-domstolen och förstainstansrätten eller kommissionens löpande beslutspraxis.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	INLEDNING	3
1.1.	Bakgrund	3
1.2.	En gemensam bedrägeriförebyggande strategi	4
2.	DEFINITIONER	5
2.1.	Definition av oegentlighet.....	5
2.2.	Definition av bedrägeri i fördraget.....	5
2.3.	Typer av bedrägeri	6
3.	ORSAKER TILL BEDRÄGERI.....	6
4.	ANSVAR FÖR ATT FÖREBYGGA OCH UPPTÄCKA BEDRÄGERI	7
4.1.	Förvaltningsmyndigheter och attesterande myndigheter ("ledning")	7
4.2.	Revisionsmyndigheter (och andra revisionsorgan som utför revision).....	8
5.	REKOMMENDATIONER OM ANVÄNDANDET AV DETTA MEDDELANDE	9
Bilaga 1	Bedrägeri i samband med tilldelning av kontrakt och offentlig upphandling	
Bilaga 2	Bedrägeri med arbetskostnader och konsulttjänster	
Bilaga 3	Förfarande för att rapportera bedrägerier till europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf)	

1. INLEDNING

1.1. Bakgrund

Enligt artikel 274 i EG-fördraget ska kommissionen, i överensstämmelse med principerna för en sund ekonomisk förvaltning, genomföra budgeten under eget ansvar. Vidare ska medlemsstaterna samarbeta med kommissionen för att säkerställa att anslagen används i överensstämmelse med principerna för en sund ekonomisk förvaltning.

Enligt artikel 280 i EG-fördraget ska gemenskapen och medlemsstaterna bekämpa bedrägerier och all annan olaglig verksamhet som riktar sig mot gemenskapens ekonomiska intressen.

Enligt artikel 53b.2 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 med budgetförordning för Europeiska gemenskapernas allmänna budget¹ ska vidare medlemsstaterna förebygga och följa upp oegentligheter och bedrägerier när det gäller medel som förvaltas gemensamt av dem och kommissionen. Enligt de rättsliga formerna för delad förvaltning och för att skydda gemenskapens ekonomiska intressen är medlemsstaterna i första hand ansvariga för att inrätta förvaltnings- och kontrollsystem som uppfyller kraven i gemenskapslagstiftningen samt för att genom revision, utförd av särskilt utsedda organ, kontrollera att systemen fungerar effektivt när det gäller att förebygga, upptäcka och korrigera oegentligheter och bedrägerier². Vid oegentligheter eller misstänkt bedrägeri måste kommissionen informeras enligt de förfaranden för rapportering som föreskrivs i kommissionens förordningar (EG) nr 1681/1994 och (EG) nr 1831/1994 när det gäller oegentligheter i samband med programperioden 2000–2006 och enligt kommissionens förordning (EG) nr 1828/2006 (artiklarna 27–36) när det gäller oegentligheter i samband med programperioden 2007–2013.

Oberoende av om oegentligheterna är oavsiktliga eller avsiktliga (bedrägeri) måste de berörda utgifterna uteslutas från samfinansiering ur gemenskapens budget.

Detta meddelande innehåller en förteckning över bedrägeriupplägg och därmed sammanhängande bedrägeriindikatorer som kan vara relevanta i samband med strukturåtgärderna när man vill öka medvetenheten i medlemsstaterna om

¹ EGT L 248, 16.9.2001.

² Artikel 70 i rådets förordning (EG) nr 1083/2006 av den 11 juli 2006 om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt om upphävande av förordning (EG) nr 1260/1999, EUT L 210, 31.7.2006, och avsnitt 4 (artiklarna 27–36) i kommissionens förordning (EG) nr 1828/2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1083/2006, EUT L 371, 27.12.2006.

bedrägerier, så att de kan stärka sina förvaltnings- och kontrollsystem och på så sätt förebygga och upptäcka bedrägerier mer effektivt³.

1.2. En gemensam bedrägeriförebyggande strategi

Meddelandet är en av de åtgärder som ingår i ett större initiativ som inleddes 2008. GD Regionalpolitik och GD Sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter har med bistånd från Olaf utarbetat en gemensam bedrägeriförebyggande strategi, som består av en rad bedrägeribekämpningsåtgärder för att öka medvetenheten om bedrägeri inom delad förvaltning och för att ge vägledning och redskap för att förebygga och motverka bedrägerier.

När det gäller vägledning i allmänhet är målet från och med 2009 att ett informationspaket om olika bedrägerirelaterade frågor ska finnas tillgängligt för de myndigheter som förvaltar strukturfonderna i medlemsstaterna, för handläggarna vid kommissionen samt för kommissionens och medlemsstaternas revisorer.

Målen för strategin är särskilt följande:

- Att förstärka bedömningen av risken för bedrägeri.
- **Att ge mer preventiv vägledning till medlemsstaterna när det gäller att upptäcka bedrägerier.**
- Att ge mer stöd till medlemsstaternas myndigheter när det gäller att förebygga och upptäcka bedrägerier.
- Att öka medvetenheten om bedrägerier i GD Regionalpolitik och GD Sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter.
- Att öka medvetenheten om bedrägerier i medlemsstaterna.

Ett av de strategiska målen i den gemensamma bedrägeriförebyggande strategin är att ge mer preventiv vägledning för att upptäcka bedrägerier, vilket i sin tur kan bidra till att förebygga bedrägerier. Kommissionen har därför utarbetat detta meddelande om bedrägeriindikatorer, så att medlemsstaterna kan öka sin medvetenhet om bedrägeriupplägg och bedrägeriindikatorer.

Bilagorna 1 och 2 till detta meddelande innehåller en inventering av allmänt kända vanliga och återkommande bedrägeriupplägg i samband med tilldelning av kontrakt

³ Varje år offentliggör kommissionen en årsrapport om bedrägeribekämpningen i gemenskapen (t.ex. för 2007: kommissionens rapport till Europaparlamentet och rådet, Protection of Communities' Financial Interests – Fight Against Fraud – årsrapport 2007 – SEC(2008) 2300 och SEC(2008) 2301), där det ingår en statistikbilaga om oegentligheter, misstänkt bedrägeri och bedrägeri. När det gäller strukturåtgärderna i samband med 2000–2006 års programperiod har medlemsstaterna i samband med sin rapportering om oegentligheter till kommissionen enligt gällande rapporteringsförfordningar uppgett att mellan 12 och 15 % av oegentligheterna är misstänkta bedrägerier. Med utgångspunkt från denna uppskattning berördes cirka 0,31 % av alla åtaganden av misstänkt bedrägeri under 2007. Dessa siffror är preliminära och måste behandlas försiktigt, eftersom endast en behörig rättslig myndighet kan avgöra i vilka fall av misstänkt bedrägeri som det verkligen rör sig om bedrägeri.

och offentlig upphandling samt avgifter på arbete och konsulttjänster, samt därmed förknippade bedrägeriindikatorer⁴.

I bilaga 3 sammanfattas förfarandena för att rapportera bedrägerier till Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf).

2. DEFINITIONER

2.1. Definition av oegentlighet

I rådets förordning (EG) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen avses med *oegentligheter* ett brett begrepp som omfattar både avsiktliga och oavsiktliga oegentligheter som orsakats av ekonomiska operatörer.

I artikel 1.2 i förordning (EG) nr 2988/95⁵ definieras ”**oegentlighet**” på följande sätt:

*”varje överträdelse av en bestämmelse i gemenskapsrätten som är följden av en handling eller en underlåtenhet av en ekonomisk aktör och som har lett eller skulle ha kunnat leda till en negativ ekonomisk effekt för gemenskapernas allmänna budget eller budgetar som de förvaltar, antingen genom en otillbörlig utgift eller genom minskning eller bortfall av inkomster som kommer från de egna medel som uppbärs direkt för gemenskapernas räkning.”*⁶

2.2. Definition av bedrägeri i fördraget

I den konvention som utarbetats på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen, om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen⁷ definieras *bedrägeri*, i fråga om utgifter, som varje uppsåtlig handling eller uppsåtlig underlåtenhet som är att hänföra till

– användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument, om detta leder till att medel från Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller från de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning otillbörligen uppbärs eller innehålls,

⁴ En stor del av informationen kommer från ACFE:s (Association of Certified Fraud Examiners, förbundet för certifierade bedrägeriutredare) vägledning för bedrägerier i samband med avtal och upphandling från 2008. Vägledningen bygger på kända bedrägerier och bedrägeriutredningar från hela världen. Se www.acfe.com.

⁵ EGT L 312, 23.12.1995, s. 1.

⁶ För strukturfonderna anges en anpassad definition i artikel 1a i förordning (EG) nr 1681/94: ”oriktighet: varje överträdelse av en bestämmelse i gemenskapsrätten som är följden av en handling eller en underlåtenhet av en ekonomisk aktör och som har lett eller skulle ha kunnat leda till en negativ ekonomisk effekt för gemenskapernas allmänna budget genom att gemenskapsbudgeten belastas med en otillbörlig utgift.” Samma definition anges i artikel 2.7 i rådets förordning (EG) nr 1083/2006 om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden för perioden 2007–2013.

⁷ EGT C 316, 27.11.1995, s. 49.

- undanhållande av information som ska lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om gärningen har samma effekt, samt
- användning av sådana medel för andra syften än dem som medlen ursprungligen har beviljats för.

Det som skiljer bedrägeri från den allmännare termen *oegentlighet* är därför att det rör sig om avsiktlig bedräglighet.

Enligt artikel 3 e i förordning (EG) nr 1681/94 är medlemsstaterna sedan 2006 skyldiga att ange om det rör sig om ”**misstanke om bedrägeri**”⁸ när de anmäler oegentligheter till kommissionen.

2.3. Typer av bedrägeri

Det rekommenderas att varje klassificering av typer av bedrägeri anpassas till de särskilda omständigheter och den miljö som en organisation arbetar i.

Association of Certified Fraud Examiners (ACFE)⁹ använder en särskild klassifikation där de förtecknar de typer av bedrägeri en organisation kan drabbas av. ACFE delar in bedrägerier i tre typer, som kan tjäna som utgångspunkt när en organisation ska kartlägga på vilka områden den riskerar att utsättas för bedrägerier:

1. Avsiktlig manipulering av redovisningar (t.ex. felaktigt rapporterade intäkter).
2. Varje typ av förskingring av materiella eller immateriella tillgångar (t.ex. en bedräglig begäran om ersättning av utgifter).
3. Korruption (t.ex. bestickning, uppgjord anbudsgivning, ej deklarerade intressekonflikter och förskingring).

3. ORSAKER TILL BEDRÄGERI

Det finns tre orsaker till att bedrägerier genomförs, och dessa kan sammanfattas i den s.k. bedrägeritriangeln¹⁰:

⁸ I artikel 1a.4 i förordning (EG) nr 1681/94 definieras *misstanke om bedrägeri* som ”oriktigheter som ger upphov till ett administrativt och/eller rättsligt förfarande på nationell nivå i syfte att fastställa att det föreligger en uppsåtlig handling, särskilt bedrägeri”. Definitionen återges i artikel 27.c i förordning (EG) nr 1828/2006.

⁹ Se *Managing the Business Risk of Fraud – A Practical Guide*, Institute of Internal Auditors, American Institute of Certified Public Accountants och Association of Certified Fraud Examiners, 2008. <http://www.ifa-iaf.be/v1/frontEnd/libraryIfa/index.php?action=detail&id=29>.

¹⁰ Bedrägeritriangeln ställs först upp av bedrägeriforskaren Dr Donald R. Cressey. Se *The Handbook of Fraud Deterrence*, Harry Cendrowski, James P. Martin och Louis W. Petro, 2007, s. 41.

Tillfälle: Det räcker inte att en person har ett motiv att göra något, det måste också finnas ett tillfälle att göra det. Slappa interna kontrollsystem kan möjliggöra bedrägeri (*det faktum att bedragaren förmodar att bedrägeriet inte kommer att upptäckas kan vara avgörande*). Exempel på svagheter i interna kontrollsystem är brister i följande avseenden:

- Övervakning och revision.
- Åtskillnad mellan ansvarsområden.
- Ledningens godkännande.
- Systemkontroll.

Bedrägerier kan också förekomma om kontroller inte genomförs eller om personer i ledande ställning skapar möjligheter att komma undan befintliga kontroller.

Rationalisering: En person kan rättfärdiga sitt handlande inför sig själv genom att rationalisera det, t.ex. "Det är rättvist, jag förtjänar pengarna", "De är skyldiga mig detta" eller "Jag bara lånar pengarna, jag betalar tillbaka senare".

Ekonomiska incitament: Det handlar om behov eller girighet. Ren girighet kan ofta vara en mycket stark drivkraft. Andra orsaker kan vara personliga ekonomiska svårigheter eller laster, t.ex. spel- eller drogberoende.

För att förebygga bedrägerier krävs det att man bryter bedrägeritriangeln¹¹. Av de tre komponenterna är "tillfälle" den man kan påverka mest direkt genom starka interna kontrollsystem och det är därför den komponent som är lättast att åtgärda.

4. ANSVAR FÖR ATT FÖREBYGGA OCH UPPTÄCKA BEDRÄGERI

4.1. Förvaltningsmyndigheter och attesterande myndigheter ("ledning")

I systemet med delad förvaltning av strukturfonderna är medlemsstaterna i första hand ansvariga för att inrätta förvaltnings- och kontrollsystem som uppfyller kraven i gemenskapslagstiftningen samt för att genom revision, utförd av särskilt utsedda organ, kontrollera att systemen fungerar effektivt när det gäller att förebygga, upptäcka och korrigera oegentligheter och bedrägerier.

¹¹ Se *The Handbook of Fraud Deterrence*, Harry Cendrowski, James P. Martin och Louis W. Petro, 2007, s. 41.

Även om ansvaret för att förebygga bedrägeri i första hand ligger på ledningen kan ett effektivt bedrägeriförebyggande arbete bygga på ett samarbete mellan ledning och revisorer¹².

Syftet ska vara att minska komponenten ”tillfälle” i bedrägeritriangeln.

Det viktigaste sättet att göra detta är att ha en stark intern kontroll, bl.a. med lämplig övervakning och revision samt åtskillnad mellan ansvarsområden.

Ledningen måste också ha tillräckliga kunskaper för att upptäcka bedrägeriindikatorer och den måste vara medveten om skyldigheten att rapportera oegentligheter och misstänkt bedrägeri enligt gällande förordningar.

Medlemsstaterna måste se till att man korrekt genomför förordningarna och man internt ger vägledning om rapporteringsskyldigheten för oegentligheter och misstänkta bedrägerier enligt tillämpliga förordningar¹³.

4.2. Revisionsmyndigheter (och andra revisionsorgan som utför revision)

Enligt IIA:s standard 1210.A2¹⁴ ska internrevisorer (och externa revisorer) ha tillräckliga kunskaper för att identifiera bedrägeriindikatorerna, men de behöver inte samma expertkunskaper som personer vars huvuduppgift är att upptäcka och undersöka bedrägerier.

Med lämplig yrkesmässig skepsis¹⁵ bör revisorerna vara särskilt uppmärksamma på tillfällena till bedrägeri, t.ex. brister i kontroll- och förvaltningssystemen. När så är relevant, och särskilt om förvaltnings- och kontrollmiljön kan anses utgöra en hög risk, rekommenderas revisorerna att höra sig för med förvaltningsmyndigheterna om deras syn på risk för bedrägerier, för att testa befintliga åtgärder för bedrägeribekämpning.

Revisionsmyndigheterna ska, som ett led både i systemrevisioner av förvaltnings- och kontrollsystem samt verksamhetsrevisioner, kontrollera att mekanismerna för att förebygga bedrägerier är lämpliga och effektiva.

Revisionsmyndigheterna kan behöva vara särskilt vaksamma när det gäller bedrägeri i samband med förfarandena för beviljande av bidrag och tilldelning av kontrakt samt i

¹² Se *The Handbook of Fraud Deterrence*, Harry Cendrowski, James P. Martin och Louis W. Petro, 2007, s. 29.

¹³ Artikel 70 i rådets förordning (EG) nr 1083/2006 av den 11 juli 2006 om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt om upphävande av förordning (EG) nr 1260/1999, EUT L 210, 31.7.2006, och avsnitt 4 (artiklarna 27–36) i kommissionens förordning (EG) nr 1828/2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1083/2006, EUT L 371, 27.12.2006.

¹⁴ Institute of Internal Auditors, *International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing*.

¹⁵ Enligt den internationella revisionsstandarden 240 är det revisorns ansvar att beakta bedrägeri vid revision av redovisningar. I samma standard anges också att risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet som beror på bedrägeri är högre än risken att inte upptäcka en väsentlig felaktighet som beror på ett misstag, eftersom det i bedrägeriet kan ingå sofistikerade och omsorgsfullt utformade metoder för att dölja bedrägeriet, t.ex. förfälskning, avsiktlig underlåtenhet att bokföra transaktioner eller avsiktliga vilseledande uppgifter.

samband med offentlig upphandling (vid diskussioner, utformning och genomförande av revision bör revisorerna beakta att upphandlingar är särskilt utsatta för bedrägerier)¹⁶.

5. REKOMMENDATIONER OM ANVÄNDANDET AV DETTA MEDDELANDE

Medlemsstaterna rekommenderas följande:

1. De bör använda sig av meddelandet för att öka medvetenheten i frågan, och se till att det sprids till alla organ som förvaltar strukturfonderna.
2. De bör använda den information om bedrägeriupplägg som återfinns i **bilagorna 1 och 2** som bästa praxis för att uppdatera sina förfaranden för kontroll och godkännande av ansökningar om utbetalning från slutliga stödmottagare. Detta skulle kunna ske t.ex. genom att man i checklistor hänvisar till detta meddelande, och/eller till förtecknade bedrägeriupplägg, särskilt i sammanhang där en riskbedömning skulle kunna visa på en hög bedrägeririsk.
3. De bör se till att det finns en medvetenhet¹⁷ om förfaranden för bedrägerirapportering, t.ex. skulle det på förvaltningsmyndigheternas och de förmedlande organens webbplatser kunna finnas sådan information (se förfarandena för bedrägerirapportering i **bilaga 3**).
4. De bör se till att kontroller genomförs på lämpligt sätt, eftersom kontroller är ett viktigt redskap för att avskräcka från och upptäcka bedrägerier. Det hänvisas till riktlinjerna för de förvaltningskontroller som medlemsstaterna ska utföra när det gäller projekt som har medfinansierats av strukturfonderna och sammanhållningsfonden under programperioden 2007–2013¹⁸.
5. De bör göra en dubbelkontroll av uppgifter, bl.a. en kontroll med tredje part om det finns misstankar om bedrägeri. Exempelvis kan en misstänkt faktura från en slutlig stödmottagare kontrolleras med den som utfört tjänsten, om så behövs genom att man granskar bokföring och annan registrering på plats.

¹⁶ Se *Exposure Draft Practice Note to International Standard on Auditing 240* (utkast till praktiskt meddelande om internationell redovisningsstandard 240) med extra vägledning när det gäller den offentliga sektorn, punkt 3.

¹⁷ De flesta bedrägeriundersökningar inleds efter tips och rapporter som lämnats in. Gratisnummer spelar en viktig roll i sammanhanget.

¹⁸ *Guidance document on management verifications to be carried out by Member States on operations co-financed by the Structural Funds and the Cohesion Fund for the 2007 – 2013 programming period*, slutlig version av den 5 juni 2008, dok. COCOF 08/0020/04.

BEDRÄGERI I SAMBAND MED TILLDELNING AV KONTRAKT OCH OFFENTLIG UPPHANDLING

Vanliga och återkommande bedrägerier och relevanta bedrägeriindikatorer (varningstecken)

I denna bilaga anges sexton vanliga och återkommande bedrägerier i samband med kontrakt och offentlig upphandling, med en beskrivning av bedrägeriernas upplägg och relevanta bedrägeriindikatorer.

Företeckningen över allmänt kända bedrägeriupplägg är inte uttömmande.

Denna bilaga bygger till stor del på samma struktur och innehåll som ACFE¹⁹ använder sig av i sina anvisningar till yrkesverksamma som arbetar med att förebygga och upptäcka bedrägerier.

1. Korruption – mutor och olaglig provision

Beskrivning av bedrägeriet:

Med mutor och olaglig provision avses att ge och ta emot ”värdesaker” för att påverka en officiell handling eller ett företagsbeslut.

Mutor

”Värdesaken” behöver inte vara pengar och är ofta inte det (tvetydigheten finns kvar och bedragaren kan lättare hitta på en ursäkt om det skulle behövas). Alla materiella förmåner som ges eller mottas i avsikt att på ett otillåtet sätt påverka mottagaren kan utgöra en muta. Exempel på ”värdesaker” som har getts och mottagits som mutor är gåvor vars värde överstiger de tröskelvärden som fastställts av organisationer eller företag, ”lån” som antingen har återbetalats eller inte, användning av kreditkort, inköp till överpris (t.ex. att betala 500 000 euro för en lägenhet som är värd 200 000 euro), gratis tillgång till en lägenhet eller rabatterad hyra, fri tillgång till hyrbil, kontantbetalningar, checkbetalningar eller banköverföringar av falska ”avgifter eller provisioner”, ofta en överenskommen procentuell andel av det tilldelade kontraktet som betalas via en mellanhand eller ett *skalbolag*²⁰ som inrättats av mottagaren, och dolt ägarintresse i den korrupta entreprenören eller säljaren. Värdesakerna ges ofta i angiven ordning. Detta beror på att parterna i början kan vara osäkra på varandras avsikter och på

¹⁹ Association of Certified Fraud Examiners, www.acfe.com. Mer specifikt baseras struktur och innehåll på utbildningen för bedrägeriutredare om bedrägerier i samband med kontrakt och upphandling.

²⁰ Ett skalbolag är ett företag som existerar men som egentligen inte bedriver någon verksamhet eller har några tillgångar.

att den som betalar mutan kanske inte har råd att betala mer förrän kontraktet har tilldelats.

När kontraktet har tilldelats betalas de flesta mutor ut i form av olaglig provision, vilket innebär att entreprenören betalar en överenskommen procentuell andel av varje betald faktura. Oavsett hur mutorna betalas är priserna i regel överpriser eller så är varorna eller tjänsterna av sämre kvalitet för att täcka kostnaderna för betalningarna.

Mutor gör det möjligt att genomföra många andra typer av bedrägerier, till exempel att skicka falska fakturor, uppge fiktiva kostnader eller underlåta att uppfylla kravspecifikationerna i kontraktet.

Otillåten påverkan

Otillåten påverkan i samband med kontrakt och upphandling sker ofta i form av oriktigt urval, till exempel att otillbörligen endast beakta en leverantör vid tilldelningen av kontraktet (det kan finnas flera kontrakt under tröskelvärdet för offentlig upphandling), omotiverat höga priser, köp av orimligt stora kvantiteter, acceptans av låg kvalitet och försenad eller ingen leverans²¹.

Bedrägeriindikatorer:

Det vanligaste tecknet på att det förekommer mutor och olaglig provision är att en medarbetare vid den upphandlande myndigheten oförklarligen särbehandlar en entreprenör under en viss period.

Andra varningstecken:

- Nära kontakter mellan en medarbetare vid den upphandlande myndigheten och en tjänste- eller produktleverantör.
- Oförklarlig eller plötslig förmögenhetsökning hos medarbetaren vid den upphandlande myndigheten.
- Medarbetaren vid den upphandlande myndigheten har en hemlig annan verksamhet.
- Entreprenören har rykte om sig i branschen att betala olaglig provision.
- Odokumenterade eller frekventa ändringar av kontrakt som ökar kontraktets värde.
- Medarbetaren vid den upphandlande myndigheten tackar nej till en befordran till en tjänst som inte har med upphandling att göra.
- Medarbetaren vid den upphandlande myndigheten lämnar inte in eller fyller i någon deklaration om intressekonflikt.

²¹ Detta sammanfattas ofta som SPQQD-faktorerna: oriktigt urval, högt pris, orimligt stora kvantiteter, låg kvalitet, försenad eller ingen leverans.

2. Ej deklarerade intressekonflikter

Beskrivning av bedrägeriet:

En intressekonflikt kan uppstå om en medarbetare vid den upphandlande myndigheten har ett dolt ekonomiskt intresse i ett kontrakt eller en entreprenör. En potentiell intressekonflikt behöver inte leda till rättsliga åtgärder om medarbetaren i ett tidigt skede helt öppet redovisat situationen och arbetsgivaren accepterar den. En medarbetare kan t.ex. i hemlighet äga en leverantör eller en entreprenör, starta ett skalbolag genom vilket han eller hon köper varor till överpris eller har ett dolt intresse i försäljning eller uthyrning av fastigheter.

Bedrägeriindikatorer:

- Oförklarlig eller ovanlig favorisering av en viss entreprenör eller säljare.
- Fortsatt acceptans av arbete till höga priser och av låg kvalitet osv.
- Medarbetaren vid den upphandlande myndigheten lämnar inte in eller fyller i någon deklaration om intressekonflikt.
- Medarbetaren vid den upphandlande myndigheten tackar nej till en befordran till en tjänst som inte har med upphandling att göra.
- Medarbetaren vid den upphandlande myndigheten verkar bedriva en sidoverksamhet.

3. Anbudskarteller

Beskrivning av bedrägeriet:

Entreprenörer i ett visst geografiskt område, en viss region eller bransch kan samverka för att undvika konkurrens och höja priserna genom olika former av anbudskarteller.

Skuggbud

Skuggbud är endast avsedda att ge intryck av äkta anbudsgivning och inte att få köparen att anta anbudet.

Samarbetande anbudsgivare kommer överens om att lämna dyrare eller avsiktligt oseriösa anbud för att se till att valet faller på en viss entreprenör till överpris. Vinnaren delar en procentuell andel av sin vinst med de förlorande anbudsgivarna, anlitar dem som underleverantörer eller låter dem vinna andra högt prissatta kontrakt. Även skalbolag eller dotterbolag kan lämna skuggbud.

Underlåtenhet att lämna anbud

Om anbudskarteller ska fungera måste antalet anbudsgivare vara begränsat och alla måste gå med på att delta i konspirationen. Om en ny anbudsgivare (en så kallad *diver*) eller en anbudsgivare som inte vill samarbeta ger sig in i konkurrensen blir överpriserna tydliga. För att förhindra det kan konspiratörerna betala andra företag för att inte lämna anbud eller använda kraftfullare åtgärder för att försöka få dem att inte delta.

Konspiratörerna kan också för att skydda sin monopolställning tvinga leverantörer och underleverantörer att inte göra affärer med företag som inte samarbetar.

Anbudsgivning enligt fast turordning

Konspiratörerna lämnar skuggbud eller avstår från att lämna anbud för att i tur och ordning ge varje anbudsgivare chans att lämna det lägsta anbudet. Turordningen kan baseras på geografiskt område – en vägentreprenör får alla uppdrag i en region, ett annat företag i nästa – eller på typ av uppdrag eller tid osv.

Uppdelning av marknaden

De samarbetande företagen kan dela upp marknaden eller produktlinjerna mellan sig och komma överens om att inte konkurrera på varandras områden, eller göra detta genom hemlig samverkan, till exempel genom att endast lämna in skuggbud. Ibland kan medarbetarna delta i anbudskarteller – ibland med ett ekonomiskt intresse i ”konkurrerande” företag – och få ta del av överpriserna.

Bedrägeriindikatorer:

- Det vinnande anbudet är för högt jämfört med kostnadsberäkningar, publicerade prislistor, liknande arbeten eller tjänster, branschgenomsnitt och skäliga marknadspriser.
- Alla anbudsgivare har genomgående höga priser.
- Anbudspriserna faller när nya anbudsgivare ger sig in i konkurrensen.
- De vinnande anbudsgivarna roterar utifrån region, uppdrag eller typ av arbete.
- De förlorande anbudsgivarna anlitas som underleverantörer.
- Ovanliga anbudsmönster (t.ex. att anbuderna skiljer sig åt med jämna procentsatser, det vinnande anbudet ligger precis under tröskeln för godtagbara priser, exakt på budgetpriset, för högt, för nära, anbuderna ligger för långt ifrån varandra, siffrorna är jämna, ofullständiga osv.).
- Uppenbara samband mellan anbudsgivare, t.ex. samma adress, personal, telefonnummer osv.
- Entreprenören har med underleverantörer i sitt anbud som konkurrerar om huvudkontraktet.
- Kvalificerade entreprenörer lämnar inte in något anbud och blir underleverantörer eller så drar en anbudsgivare med ett lågt anbud tillbaka anbudet och blir underleverantör.
- Vissa företag lämnar alltid in konkurrerande anbud medan andra aldrig gör det.
- De förlorande anbudsgivarna kan inte återfinnas på Internet eller i företagsregister, saknar adress osv. (är med andra ord fiktiva).

- Korrespondens eller annat tyder på att entreprenörerna utbyter prisuppgifter, delar upp territorier mellan sig eller på annat sätt ingår informella avtal.
- Anbudskarteller har konstaterats i följande sektorer och förekommer även i samband med strukturfonderna: asfälläggning, byggnadsarbete, muddring, installation av elektrisk utrustning, takläggning, avfallshantering.

4. Snedvriden anbudsgivning

Beskrivning av bedrägeriet:

Vid den här typen av bedrägeri ger personalen vid den upphandlande myndigheten en favoriserad anbudsgivare användbara förhandstips som andra anbudsgivare inte har tillgång till. Det kan till exempel röra sig om att en eller flera punkter i en anbudsinfordran inte kommer att finnas med i kontraktet (vissa punkter kan också vara avsiktligt vaga eller ambitiösa och den favoriserade anbudsgivaren får anvisningar om hur den ska svara). Denna information ger det favoriserade företaget möjlighet att lämna ett lägre pris än övriga anbudsgivare genom att ange ett mycket lågt pris på den punkt som inte kommer att finnas med i det slutliga kontraktet. Snedvriden anbudsgivning är en av de effektivare formerna av anbudsuppgörelser eftersom manipulationen inte är lika uppenbar som i andra populära bedrägerier, till exempel att otillbörligen endast beakta en leverantör vid tilldelningen av kontraktet.

Bedrägeriindikatorer:

- Anbudspriset tycks vara orimligt lågt för vissa punkter.
- Kraven för vissa punkter slopas eller ändras strax efter tilldelningen av kontraktet.
- Punkterna i anbuderna skiljer sig från dem i det faktiska kontraktet.
- Anbudsgivaren står nära upphandlingspersonalen eller deltog i utarbetandet av kravspecifikationerna.

5. Fusk med kravspecifikationer

Beskrivning av bedrägeriet:

Inbjudningar att lämna anbud eller förslag kan innehålla kravspecifikationer som är skraddarsyddade för att motsvara en viss anbudsgivares kvalifikationer eller som endast en anbudsgivare kan uppfylla. Det här är särskilt vanligt vid it-kontrakt och andra tekniska kontrakt.

Alltför snäva kravspecifikationer kan användas för att utestänga andra kvalificerade anbudsgivare eller för att rättfärdiga att endast en leverantör kommer i fråga för kontraktet och därmed undvika konkurrens helt och hållet.

Om fusk med kravspecifikationer som gynnar en viss entreprenör förekommer enligt vissa mönster kan det tyda på korruption.

Bedrägeriindikatorer:

- Endast en eller ett fåtal anbudsgivare besvarar en anbudsinfordran.
- Det finns likheter mellan kravspecifikationerna och den vinnande entreprenörens produkt eller tjänster.
- Klagomål från andra anbudsgivare.
- Kravspecifikationerna är betydligt snävare eller bredare än tidigare liknande anbudsinfordringar.
- Ovanliga eller orimliga kravspecifikationer.
- En leverantör tilldelas många konkurrensutsatta kontrakt.
- Personalen vid den upphandlande myndigheten har personliga kontakter med anbudsgivare under anbudsförloppet.
- Köparen definierar en punkt i upphandlingen med hjälp av ett varumärke i stället för en allmän beskrivning.

6. Anbudsuppgifter läcker ut

Beskrivning av bedrägeriet:

Personer som arbetar med upphandling, projektdesign eller anbudsutvärdering kan läcka konfidentiell information för att hjälpa en favoriserad anbudsgivare att formulera ett tekniskt eller ekonomiskt anbud, till exempel preliminära budgetar, lämpliga lösningar eller uppgifter om konkurrerande anbud.

Bedrägeriindikatorer:

- Bristande kontroll av anbudsförloppet, t.ex. underlåtenhet att upprätthålla tidsfrister.
- Det vinnande anbudet ligger precis under det näst lägsta anbudet.
- Vissa anbud öppnas i förtid.
- Anbud godtas trots att de inkommit för sent.
- Den sena anbudsgivaren har det vinnande lägsta anbudet.
- Alla anbud avslås och upphandlingen görs om.
- Den vinnande anbudsgivaren kommunicerar privat med upphandlingspersonalen per e-post eller på annat sätt under anbudsförloppet.

7. Manipulation av anbud

Beskrivning av bedrägeriet:

I ett dåligt kontrollerat anbuds förfarande kan upphandlingspersonalen manipulera anbud efter mottagandet för att se till att en favoriserad entreprenör väljs (ändra anbud, ”tappa bort” anbud, ogiltigförklara anbud på grund av påstådda fel i kravspecifikationerna osv.).

Bedrägeriindikatorer:

- Klagomål från andra anbudsgivare.
- Bristande kontroller och undermåliga anbuds förfaranden.
- Tecken på att anbud har ändrats efter mottagandet.
- Anbud ogiltigförklaras på grund av felaktigheter.
- En kvalificerad anbudsgivare diskvalificeras av tveksamma skäl.
- Upphandlingen görs inte om trots att antalet inkomna anbud understiger minimigränsen.

8. Otillbörligt tilldelningsförfarande där endast en leverantör beaktas

Beskrivning av bedrägeriet:

Den här typen av bedrägeri är ofta ett resultat av korruption, särskilt om mönstret upprepar sig och kan ifrågasättas.

Kontraktstilldelningen kan ske genom att upphandlingen delas upp i olika delar för att undvika att tröskelvärdena för konkurrensutsatta upphandlingar överskrids. Andra möjligheter är att uppge falska skäl för att endast beakta en leverantör vid tilldelningen av kontrakt, upprätta mycket snäva kravspecifikationer eller förlänga tidigare tilldelade kontrakt i stället för att utlysa en ny upphandling.

Bedrägeriindikatorer:

- I fall där endast en leverantör har beaktats ligger anbudet över eller strax under tröskelvärdet för konkurrensutsatt upphandling.
- Tidigare konkurrensutsatta upphandlingar är inte längre konkurrensutsatta.
- Upphandlingar delas upp för att inte överskrida tröskelvärdet för konkurrensutsatt upphandling.
- Anbudsinfordran skickas endast till en tjänsteleverantör.

9. Uppdelad upphandling

Beskrivning av bedrägeriet:

Upphandlingspersonalen kan dela upp en upphandling i två eller fler inköpsorder eller kontrakt för att undvika konkurrens eller granskning av överordnade. Om tröskelvärdet exempelvis ligger på 250 000 euro kan en och samma upphandling av varor och tjänster på 275 000 euro delas upp på två kontrakt – det enda på 150 000 euro för varor och det andra på 125 000 euro för tjänster – för att undvika budgivning.

Uppdelade upphandlingar (vilket ofta kallas ”salamitaktik”) kan vara ett tecken på korruption eller andra former av bedrägeri från den upphandlingsansvariges sida.

Bedrägeriindikatorer:

- Samma entreprenörer lämnar anbud som ligger strax under tröskelvärdet för konkurrensutsatt upphandling eller tröskelvärdet för granskning i två eller flera på varandra följande och relaterade upphandlingar.
- Omotiverad uppdelning av upphandlingen, t.ex. separata kontrakt för arbets- och materialkostnader som var för sig ligger under tröskelvärdet.
- Flera på varandra följande upphandlingar strax under tröskelvärdet.

10. Sammanblandning av kontrakt

Beskrivning av bedrägeriet:

En entreprenör med flera liknande arbetsorder kanske tar betalt för samma personalkostnader, avgifter eller utgifter för flera order, vilket leder till överfakturering.

Bedrägeriindikatorer:

- Liknande fakturor skickas för olika uppdrag eller kontrakt.
- Entreprenören fakturerar mer än ett uppdrag under samma period.

11. Feldebitering

Beskrivning av bedrägeriet:

En entreprenör kan göra sig skyldig till bedrägeri genom att medvetet ta betalt för kostnader som inte är tillåtliga eller rimliga eller som inte, direkt eller indirekt, kan härledas till ett kontrakt. Det är lättare att feldebitera arbetskostnader än materialkostnader eftersom personalkostnader teoretiskt sett kan debiteras i alla kontrakt.

Arbetskostnader kan manipuleras genom att man upprättar fiktiva tidrapporter, ändrar tidrapporter eller underlag eller helt enkelt fakturerar för höga arbetskostnader utan att presentera några underlag.

Bedrägeriindikatorer:

- Alltför höga eller ovanliga arbetskostnader.
- Arbetskostnaderna överensstämmer inte med hur arbetet fortskrider enligt kontraktet.
- Uppenbara ändringar av tidrapporter.
- Inga tidrapporter kan uppbringas.
- Samma materialkostnader faktureras i fler än ett kontrakt.
- Indirekta kostnader debiteras som direkta kostnader.

12. Felaktig prissättning

Beskrivning av bedrägeriet:

Felaktig prissättning i kontrakt föreligger om entreprenören inte uppger aktuella, fullständiga och korrekta kostnader eller prisuppgifter i sina prisförslag vilket leder till ett högre kontraktspris.

Bedrägeriindikatorer:

- Entreprenören vägrar, dröjer med eller kan inte presentera underlag för sina kostnader.
- Entreprenören lämnar otillräcklig eller ofullständig dokumentation.
- Inaktuella prisuppgifter.
- Uppenbart höga priser jämfört med liknande kontrakt, prislistor eller branschgenomsnitt.

13. Underlåtenhet att uppfylla kravspecifikationerna i kontraktet

Beskrivning av bedrägeriet:

Entreprenörer som inte uppfyller kravspecifikationerna i kontraktet och sedan medvetet felaktigt uppger att de uppfyller dem gör sig skyldiga till bedrägeri.

Vid den här formen av bedrägeri kan det bland annat röra sig om att entreprenören använder undermåligt byggmaterial eller byggdelar av dålig kvalitet, inte lägger en ordentlig grund vid vägprojekt osv. Motivet är naturligtvis att öka vinsten genom att minska kostnaderna eller att undvika påföljder för överskridna tidsfrister osv. Många sådana bedrägerier är svåra att upptäcka utan att låta oberoende experter på området göra närmare kontroller eller tester. Bedragarna kan dock komma att försöka muta kontrollanterna.

Bedrägeriindikatorer:

- Avvikelser mellan test- och kontrollresultat och uppgifter och kravspecifikationer i kontraktet.
- Det saknas kontrolldokument eller kontrollintyg.
- Låg kvalitet, bristfälligt resultat och många klagomål.
- Det finns indikationer i entreprenörens kostnadsredovisning på att entreprenören t.ex. inte har köpt det material som behövs för att utföra arbetet, inte äger eller inte har hyrt den utrustning som behövs för att utföra arbetet eller inte har den arbetskraft som behövs på plats (Obs! Den här typen av dubbelkontroll kan vara värdefull).

14. Falsa, för höga eller dubbla fakturor

Beskrivning av bedrägeriet:

En entreprenör kan medvetet skicka falska, för höga eller dubbla fakturor, antingen på egen hand eller i hemligt samförstånd med upphandlingspersonal till följd av korruption.

Bedrägeriindikatorer:

- Fakturerade varor eller tjänster kan inte återfinnas i inventarieförteckningar eller förklaras.
- Det finns inga mottagningsbevis för fakturerade varor eller tjänster.
- Tveksamma eller inga inköpsorder för fakturerade varor eller tjänster.
- Det finns ingenting i entreprenörens redovisning som visar att arbetet har utförts eller att nödvändiga kostnader har uppkommit.
- De priser, belopp, produktbeskrivningar eller villkor som anges på fakturan överstiger eller överensstämmer inte med punkterna i kontraktet, inköpsorder, mottagningsbevis, inventarieförteckningar eller användningsregister.
- Flera fakturor på samma belopp, med samma fakturanummer, fakturadatum osv.
- Mängder av underleverantörer.
- Kontantbetalningar.
- Betalningar till utlandsbaserade företag.

15. Fiktiva tjänsteleverantörer

Beskrivning av bedrägeriet:

a) En medarbetare kan godkänna betalningar till en fiktiv säljare för att förskingra pengar. Den här typen av bedrägeri är vanligast när rekvisition, mottagning och betalning inte hålls åtskilda.

b) Entreprenörer kan inrätta fiktiva företag för att kunna lämna skuggbud vid anbudskarteller, för att överdriva kostnaderna eller för att helt enkelt kunna upprätta fiktiva fakturor.

Erfarenheten har visat att bedragare tenderar att använda företagsnamn som liknar namnen på verkliga företag.

Bedrägeriindikatorer:

- Tjänsteleverantören kan inte återfinnas i några register, på Internet, i Google eller andra sökmotorer osv.
- Tjänsteleverantörens adress kan inte återfinnas.
- Tjänsteleverantören uppger oriktiga gatuadresser eller telefonnummer.
- Utlandsbaserade företag används.

16. Utbyte av produkt

Beskrivning av bedrägeriet:

Med utbyte av produkt avses att en produkt, utan köparens vetskap, byts ut till en sämre produkt än den som anges i kontraktet. I värsta fall kan produktutbytet vara livshotande, t.ex. brister i infrastruktur eller byggnader. Det är särskilt lockande att byta ut en produkt i kontrakt där det krävs dyra, högkvalitativa material som kan ersättas med liknande, mycket billigare produkter. Ofta är det vissa beståndsdelar som byts ut, vilket inte är så lätt att upptäcka. Särskilt framställda prover kan också presenteras för påseende för att vilseleda.

Bedrägeriindikatorer:

- Ovanlig eller allmän förpackning. Förpackning, färger eller design skiljer sig från normen.
- Skillnad mellan förväntat utseende och faktiskt utseende.
- Artikelnummer skiljer sig från nummer eller nummerserier som publicerats eller återfinns i kataloger.
- Fler misslyckade funktionstester, driftfel eller förtida utbyten än genomsnittet eller höga underhållskostnader eller reparationskostnader.
- Provningscertifikat är undertecknade av okvalificerade eller obehöriga personer.
- Väsentlig skillnad mellan beräknade och faktiska materialkostnader.
- Entreprenören ligger efter i tidsschemat men kommer snabbt ifatt.
- Serienumren är ovanliga eller utplånade eller överensstämmer inte med den legitima tillverkarens nummerserier.

- Nummer eller beskrivningar på fakturor eller i inventarielistor överensstämmer inte med villkoren i inköpsordern.

BEDRÄGERI MED ARBETSKOSTNADER OCH KONSULTTJÄNSTER

Vanliga och återkommande bedrägerier och relevanta bedrägeriindikatorer (varningstecken)

I denna bilaga anges vanliga och återkommande bedrägerier i samband med konsulttjänster, med en beskrivning av bedrägeriets upplägg och relevanta bedrägeriindikatorer.

Den enskilda arbetstagaren och dennes åtagande att korrekt redovisa sin arbetade tid utgör den viktigaste kontrollen i personalredovisningssystemet.

Företeckningen över allmänt kända bedrägeriupplägg är inte uttömmande.

1. Uppkomna arbetskostnader

Beskrivning av bedrägeriet:

Arbetskostnader kan mycket lätt manipuleras om det inte finns någon extern, oberoende eller fysisk kontroll. En entreprenör kan medvetet lämna falska uppgifter om direkta och indirekta arbetskostnader. Den kritiska frågan är om medarbetarens arbetstid fakturerats korrekt för det projekt som personen faktiskt har arbetat med (det kanske inte finns någon extern dokumentation som stöder uppgifterna, såsom fakturor, inköpsorder osv.).

Bedrägeriindikatorer:

- Särpräglade debiteringsmönster.
- Plötsliga, väsentliga förändringar i debiteringsmönster.
- Minskade kostnader i projekt/kontrakt där kostnaderna överskrider eller ligger nära taket.
- En oproportionerlig procentuell andel av medarbetarna debiteras som indirekta arbetskostnader.
- Ett stort antal medarbetare omklassificeras från direkta till indirekta arbetskostnader eller tvärtom.
- Samma medarbetare omklassificeras ständigt från direkta till indirekta arbetskostnader eller tvärtom.
- Bristande intern kontroll över arbetskostnaderna. Exempel på detta kan vara att medarbetarnas tidrapporter undertecknas i förväg, fylls i av chefen, fylls i med blyertspenna eller fylls i vid betalningsperiodens slut.

- Faktiska arbetstimmar och belopp överensstämmer ständigt med eller ligger nära budgeterade belopp.
- Ändringar i journaler för att flytta kostnader mellan kontrakt, forskning och utveckling och kommersiellt arbete.
- Väsentligt ökade eller minskade kostnader för känsliga konton.
- Medarbetarnas arbetstid debiteras annorlunda än därmed sammanhängande resekostnader.

2. Okompenserad övertid

Beskrivning av bedrägeriet:

En entreprenör kan medvetet lämna felaktiga uppgifter om arbetstid om det normalt inte ges någon informell kompensation för övertid, till exempel i form av extra ledighet. Den kritiska frågan är om medarbetarens arbetstid fakturerats korrekt för det projekt som personen faktiskt har arbetat med. Det finns ingen extern dokumentation.

Bedrägeriindikatorer:

- Personalen måste arbeta en betydande mängd obetald övertid inom en rad projekt, både direkt och indirekt.
- Endast tjänstemännens ordinarie arbetstid under en dag debiteras under en längre period.
- Ett mönster av beordrad obetald övertid där medarbetarna får bonus utifrån de extra arbetstimmar.
- Arbete med kontrakt/projekt där kostnaderna överskrider taket bedrivs endast under obetald arbetstid.

3. Konsulttjänster

Beskrivning av bedrägeriet (bygger på ett faktiskt fall):

Det fanns ordentliga underlag för tjänsterna i form av detaljerade konsultavtal, fakturor och rapporter. De innehöll uppgifter som var relevanta för entreprenörens verksamhet och lämpliga rekommendationer för att effektivisera vissa verksamheter. Entreprenören genomförde de flesta av rekommendationerna. Avtalen var tillräckligt detaljerade och avgifterna ansågs rimliga.

Vissa av de kontrakterade företagens tjänster hade dock inte använts tidigare. Det framgick inte av avtalen exakt vilka tjänster som företagen skulle tillhandahålla. Det framgick dock i detalj vem som skulle utföra tjänsterna och vilken timpenning som skulle gälla. Det fanns inga meritförteckningar för dessa personer. Avgifterna var högre för dessa nya företag. Företagets representant kunde inte förklara de högre avgifterna eller specificera vilka tjänster som skulle levereras.

Dessutom gav företagen endast vaga beskrivningar av de levererade tjänsterna i sina fakturor och hänvisade bara till avtalet. Kostnaderna angavs endast som en klumpsumma och det fanns ingen uppställning över arbetade timmar, timpenning, resekostnader eller andra kostnader. Det fanns inga reserapporter eller andra sammanfattande rapporter. Det fanns ingen annan information om företagen. Entreprenören kunde inte ge mer än en muntlig försäkran om de levererade tjänsterna.

Slutligen var den adress som stod angiven på fakturorna en boxadress och företagen stod inte med i telefonkatalogen.

Bedrägeriindikatorer:

- Det finns inga formella undertecknade avtal eller kontrakt. Stora belopp betalas dock för ”levererade tjänster” utifrån fakturor med få specifikationer.
- Det finns formella avtal eller kontrakt men dessa är vaga när det gäller vilka tjänster som ska levereras. Det finns inga andra underlag, såsom detaljerade fakturor, reserapporter eller studier, som motiverar kostnaderna.
- De tjänster som man betalat för har använts för att otillbörligen få tag i, sprida eller använda information eller data som skyddas i lagar eller förordningar.
- De tjänster som man betalat för var avsedda att på ett otillåtet sätt påverka innehållet i en order, utvärderingen av ett förslag eller anbud, valet av leverantörer inför tilldelningen av ett kontrakt eller förhandlingarna om ett kontrakt, en ändring eller ett krav. Det spelar ingen roll om tilldelningen rör huvudentreprenören eller en underleverantör.
- De tjänster som man betalat för har förvärvats eller utförts på ett sätt som strider mot en lag eller förordning om otillbörliga affärsmetoder eller intressekonflikter.

4. Arbetskategorier

Beskrivning av bedrägeriet (bygger på ett faktiskt fall):

En entreprenör ansökte om en förlängning av ett kontrakt enligt löpande räkning som hade tilldelats på årsbasis de senaste två åren. Av ansökan framgick att den uppkomna timkostnaden var betydligt lägre än den som uppgetts i anbudet, med undantag för den administrativa kategorin. I det ursprungliga anbudet fanns det en full arbetsstyrka när kontraktet ursprungligen upphandlades. Efter tilldelningen av kontraktet anställde/anlitade entreprenören arbetstagare till lägre löner än som uppgetts i anbudet. Vissa av de nyanställda arbetstagarna uppfyllde inte kvalifikationskraven i anbudsinfordran. Entreprenören hade placerat många av de nyanställda arbetstagarna i arbetskategorier som de inte var kvalificerade för.

Bedrägeriindikatorer:

- Väsentliga skillnader mellan de föreslagna och faktiska enhetskostnaderna eller kvantiteterna utan några motsvarande förändringar av arbetets omfattning eller yrkeskraven.

- Varje uppgift faktureras för sig och priset ligger ständigt på den högstanivå som fastställs i kontraktet. Ett undantag skulle vara om det i kontraktet/arbetsordern anges hur många timmar som ska faktureras.
- Personer som föreslagits som ”nyckelpersoner” arbetar inte med kontraktet.
- Den föreslagna arbetskraften baseras inte på den befintliga arbetsstyrkan. Massiva nyanställningar krävs. Kostnaden för de nyanställda är väsentligt lägre än som uppgetts i anbudet.
- Arbetstagarnas kompetens överensstämmer inte med de kompetenskrav som anges för deras arbetskategori eller kraven i kontraktet.
- Arbetskostnader som företaget normalt debiterar som indirekta arbetskostnader debiteras som direkta arbetskostnader i kontraktet.
- Arbetstiden för partner, tjänstemän, chefer och andra medarbetare debiteras i strid med kontraktsvillkoren eller företagets redovisningsprinciper och redovisningsförfaranden.

FÖRFARANDE FÖR ATT RAPPORTERA BEDRÄGERIER TILL EUROPEISKA BYRÅN FÖR BEDRÄGERIBEKÄMPNING (OLAF)

Förvaltningsmyndigheter eller andra myndigheter som har utsetts att rapportera oegentligheter och bedrägerier till Olaf:

Kvartalsvis rapportering enligt kommissionens förordningar (EG) nr 1681/94 och (EG) nr 1831/94 i fall som rör programperioden 2000–2006 och i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 1828/2006 (artiklarna 27–36) i fall som rör programperioden 2007–2013.

Specifika anvisningar till revisionsmyndigheterna²²:

En revisor genomför en revision för att med rimlig säkerhet förvissa sig om att förvaltnings- och kontrollsystem fungerar effektivt och att attesterade utgifter är lagliga och korrekta. Revisorn förväntas inte ha samma expertis som en person vars främsta uppgift är att upptäcka och utreda bedrägerier. Revisorn behåller dock en professionellt skeptisk inställning²³ under hela revisionen. Om revisorn vid riskbedömningen, planeringen av revisionen eller systemet och omfattande tester konstaterar att omständigheterna tyder på att det kan förekomma bedrägeri måste revisorn veta hur han eller hon ska hantera och rapportera det misstänkta bedrägeriet.

Misstanken om bedrägeri ska **inte rapporteras till den granskade organisationen** (för att undvika att bevis förstörs).

Revisorerna ska informera förvaltningsmyndigheten eller andra myndigheter som har utsetts att rapportera oegentligheter till Olaf om det misstänkta bedrägerifallet (om inte det misstänkta bedrägeriet rör förvaltningsmyndigheten eller ett annat ansvarigt organ) så att myndigheten kan vidta de åtgärder som behövs för att skydda gemenskapens ekonomiska intressen, bland annat att sköta samordningen av nationella organ med ansvar för bedrägerier och oegentligheter.

Allmänna anvisningar till EU-medborgare:

Vem som helst kan informera Olaf om misstankar om bedrägeri eller korrupktion som skadar EU:s ekonomiska intressen. Huvudregeln är att ju tidigare och konkretare information desto bättre. Dokumentation som kan styrka upplysningarna bör också lämnas.

Här kan Olafs nätverk för informatörer i kampen mot bedrägerier (OAFCN) (*) spela en viktig roll. Nätverket består av Olafs talesperson, talespersoner med ansvar för PR-ansvariga och informatörer inom de nationella utredningsinstanser som Olaf samarbetar med i medlemsstaterna.

²² GD Regionalpolitik och GD Sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter har för sina revisorer och medarbetare infört egna interna förfarande för rapportering av bedrägerier.

²³ I ISA 240 – Revisorns ansvar att beakta oegentligheter vid revision av årsredovisningar – avses med en professionellt skeptisk inställning att ifrågasätta och kritiskt bedöma resultatet av revisionen (Internationella revisorsförbundet (Ifac), *Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements*).

(*) http://ec.europa.eu/anti_fraud/olaf-oafc/en.html

Olaf kan kontaktas på alla officiella språk på följande sätt:

- Per brev till: Europeiska kommissionen, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf), Utredningar och operationer, 1049 Bryssel, Belgien.
- Per e-post till: OLAF-COURRIER@ec.europa.eu.
- Per telefon ([frisamtal](#)) (<http://ec.europa.eu/anti-fraud>).

Alla kontaktuppgifter: http://ec.europa.eu/anti_fraud/contact_us/index_en.html